

Ing. Bc. Jiří RULC, Ph.D.- soudní znalec

obor kriminalistika, obor kriminalistika, odvětví kriminalistika se specializací odorologie

jmenován rozhodnutím předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem
dne 14.8.2013 pod č.j.: Spr 2343/2013, znalecký posudek je ve znaleckém deníku zapsán pod položkou 007/2019 ke sp. zn. GI-566-131/TC-2018-842010

ZNALECKÝ POSUDEK

č. 007/2019

přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku v trestní věci únosu Zuzany Vybíralové

Objednavatel:

Generální inspekce bezpečnostních sborů,
oddělení závažné trestné činnosti, Skokan-
ská 2311/3, 169 00 Praha 6- Břevnov, pplk.
Ing. Bc. Lenka Šuttýová, rada

Počet stran (z toho příloh):

12

Počet odevzdaných výtisků:

2

Účel posudku:

Na základě opatření o přibrání znalce ze dne
12.6.2019

Datum provedení místního šetření: neprovedeno

Datum studia spisového materiálu: 13.- 30.6.2019

Lhůta pro vypracování posudku: 12.7.2019

Datum vypracování posudku: 10.7.2019

Generální inspekce bezpečnostních sborů Praha náměstek ředitele pro trestní řízení	
Došlo:	15 -07- 2019
Č.j.:	GI-566-153/TC-2018-842010
Počet listů:	12 (2x) přílohy: 9/2x

Obsah:

1. Úvodní část	str. 2
2. Použité podklady pro vypracování znaleckého posudku	str. 3
3. Stručný popis trestné činnosti	str. 4
4. Odpovědi znalce na otázky pplk. Ing. Bc. Lenky Šuttýové	str. 5
5. Znalecká doložka	str. 12

1.

ÚVODNÍ ČÁST

Opatřením rady Generální inspekce bezpečnostních sborů pplk. Ing. Bc. Lenky Šuttýové jsem byl dnem 12. června 2019 podle § 105 odst.1) trestního řádu přibrán jako znalec v oboru kriminalistika se specializací kriminalistická odorologie a to v trestní věci přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, kterého se měl dopustit neznámý pachatel tím, že v souvislosti s výkonem své pravomoci řešeného případu únosu Zuzany Vybíralovou ze dne 14.-15.1.2014, vedeného KŘP Zlínského kraje pod č. j. KRPZ-6387/TČ-2014-150071, způsobem odporujícím právním předpisů, ovlivňoval blíže nespecifikovaným způsobem trestní řízení tak, aby ze spáchání skutku byl obviněn M. Šnajdr a L. Faltýnek. Trestní spis vedený pod sp. zn. GI-566-131/TČ-2018-842010 mi byl zapůjčen k nahlédnutí prostřednictvím pplk. Mgr. Bc. Monikou Niebauer Abrahámové dne 12.6.2019 (konkrétně se jednalo o vybrané dokumenty, která jsou uvedeny v přibrání znalce pod bodem č. 1- 27, a které mi také byly poskytnuty formou čitelné kopie).

Mým úkolem bylo vypracovat znalecký posudek, ve kterém se vyjádřím k níže uvedeným otázkám položené orgánem činným v trestním řízení (OČTŘ) a to radou GIBSu pplk. Ing. Bc. Lenkou Šuttýovou. Otázky OČTŘ zní následně.

1. Jakým způsobem mohlo dojít k situaci, že ve vozidle BMW 530D, VINW-BANC71070B154789, kterým dle odsuzujícího rozsudku KS v Brně, pobočka Zlín sp. zn. 68T 6/2016-155 ze dne 10.11.2016, měla být unesena poškozená Zuzana Vybíralová nar. 1.1.1984, byly zajištěny otisky pachových stop (OPS), které byly

následně v rámci odborného zkoumání identifikovány s pachovým vzorkem osob Zuzany Vybíralové a Tomáše Ovčáčka, ačkoliv dle nově zjištěných skutečností vyplývajících především z usnesení o zahájení trestního stíhání v trestní věci vedeného KŘP Zlínského kraje pod č.j. KRPZ-86401-254/TČ2018-150071 shora uneseným vozidlem nebyla?

2. Zda z pohledu znalce mohly být OPS zajištěné v předmětném vozidle BMW 530D zachovány i po případném čištění interiéru vozidla pomocí detergentů?
3. Zda z pohledu kriminalistické odorologie byly OPS z BMW 530D zajištěny dle platných metodických postupů, správným a zákonným způsobem?
4. Uveďte další skutečnosti důležité pro trestní řízení vzhledem k prověřované věci.

2.

POUŽITÉ PODKLADY PRO VYPRACOVÁNÍ ZNALECKÉHO POSUDKU

- Opatření o přibrání znalce ze dne 12.6.2019.
- Část trestního spisu vedeného pod sp. zn.GI-566-131/TČ-2018-842010.
- Usnesení o zahájení trestního stíhání dle § 160/1 tr. řádu osob Ivo Lorenc a spol ze dne 14.1.2019 vedeného pod č.j.: KRPZ-86401-254/TČ-2018-150071-JPA.
- Pokyn ředitele pořádkové služby PP ČR č. 9/2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku služební kynologie (část 4, **Zásady zabezpečení jednotného postupu PČR při využívání metody pachové identifikace**) a její novelizace.
- Policajná teória a prax, článok **Kriminalistické skúmanie ľudských pachových stop**; autoři Ďurišin, Ďidák, Klimus, Varga, Akadémia policejného zboru v Bratislave, ročník XXI, č. sborníku 2, Bratislava, 2013.
- Policajná teória a prax, článok **Lidský pach a doba jeho uschování na věcném nosiči**; autoři Klimus, Kovář, Krejčí, Fazekaš, Krajníková; Akadémia policejného zboru v Bratislave, č. sborníku 1, Bratislava 2014.
- KLOUBEK, M.: **Kriminalistická metoda olfaktorické identifikace osob**; disertační práce, Policejní akademie, Praha, 2007.
- KLOUBEK, M.: **Kriminalistická odorologie**; habilitační práce, Policejní akademie, Praha, 2011.
- MIČKAL, M.: **Kriminalistická metoda olfaktorické identifikace osob**; diplomová práce, Masarykova univerzita, Brno, 2013.
- RULC, J.: **Speciální kriminalistické techniky se zaměřením na kriminalistickou odorologii**; disertační práce, Meziregionální akademie řízení personálu, Kyjev, 2016.
- VOKÁLEK, V.: **Lidský pachový spad jako prostředek individuální identifikace osob**; diplomová práce, Česká zemědělská univerzita v Praze, 2013.

- STRAUS, J.; KLOUBEK, M.: **Kriminalistická odorologie**; vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2010, ISBN 978-80-7380-238-7.
- STRAUS, J.; aj.: **Kriminalistická technika; 3.** rozšířené vydání; vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň, 2012, ISBN 978-80-7380-409-1.

3.

STRUČNÝ POPIS TRESTNÉ ČINNOSTI

Studiem předložené dokumentace vedené pod sp. zn. 68 T 6/2016-1555 jsem zjistil, že dne 10.11.2016 vydala předsedkyně senátu Krajského soudu v Brně **Rozsudek jménem republiky**, kde byli uznáni vinnými Michal Šnajdr a Ladislav Faltýnek z únosu Zuzany Vybíralové. K prokázání jejich viny byly využity, mimo jiných důkazů, také pachové stopy, které byly zajištěny ve vozidle, kterým byla údajně poškozená Vybíralová unesena. V usnesení o zahájení trestního stíhání dle § 160/1 tr. řádu ze dne 14.1.2019 vedeného pod č.j.: KRPZ-86401-254/TČ-2018-150071-JPA. bylo zjištěno, že ve stejné věci únosu bylo zahájeno trestní stíhání proti Ivo Lorenc a spol., kteří se měli dopustit shora zmíněného únosu.

Z tohoto důvodu bylo zahájeno trestní stíhání ve věci přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, kterého se měl dopustit neznámý pachatel tím, v době od 14.-15.1.2014 unesl Zuzanu Vybíralovou, vedeného KŘP Zlínského kraje pod č. j. KRPZ-6387/TČ-2014-150071, v souvislosti s výkonem své pravomoci způsobem odporujícím právním předpisů, ovlivňoval blíže nespecifikovaným způsobem trestní řízení tak, aby ze spáchání skutku byl obviněn M. Šnajdr a další osoby.

Znalecký posudek podávám s využitím nahlédnutí do trestního spisu, dále za využití odborných publikací a odborných dokumentů uvedených v kap. č. 2 s výhradou mé nepřítomnosti u jednotlivých úkonů snímání otisků pachových stop (OPS) na místě činu, převozu a uložení těchto zajištěných pachových stop, samotnému odběru pachových vzorků osob (PVO) a provedení pachové komparace služebním psem na odborném pracovišti policie.

4.

NÁLEZ

Na otázky položené orgánem činným v trestním řízení, na základě obsahu jednotlivých částí trestního spisu, aniž bych řešil právní otázky nebo hodnotil důkazy, odpovídám takto.

OTÁZKA Č. 1.

**JAKÝM ZPŮSOBEN MOHLO DOJÍT K SITUACI, ŽE VE VOZIDLE BMW 530D, VIN WBANC71070B154789, KTERÝM DLE ODSUZUJÍCÍHO ROZSUDKU KS V BRNĚ, POBOČKA ZLÍN SP. ZN. 68T 6/2016-155 ZE DNE 10.11.2016, MĚLA BÝT UNESENA POŠKOZENÁ ZUZANA VYBÍRALOVÁ NAR. 1.1.1984, BYLY ZAJIŠTĚNY OTISKY PACHOVÝCH STOP (OPS), KTERÉ BYLY NÁSLEDNĚ V RÁMCI ODBORNÉHO ZKOUMÁNÍ IDENTIFIKOVÁNY S PACHOVÝM VZORKEM OSOB ZUZANY VYBÍRALOVÉ A TOMÁŠE OVČÁČKA NAR. DNE 9.4.1981, AČKOLIV DLE NOVĚ ZJIŠTĚNÝCH SKUTEČNOSTÍ VYPLÝVAJÍCÍCH PŘEDEVŠÍM Z USNESENÍ O ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ V TRESTNÍ VĚCI VEDE-
NÉHO KŘP ZLÍNSKÉHO KRAJE POD Č.J. KRPZ-86401-254/TČ2018-150071, SHORA UNESENÝM VOZIDLEM NEBYLA?**

ODPOVĚĎ Č. 1.

Pachová stopa z pohledu kriminalistické praxe obsahuje vždy pachy více osob. Tato skutečnost může bývá příčinou některých jevů označovaných v kriminalistické olfaktorice pojmy jako je: **nepravý spojovací pach** nebo **pachový přenos**, což je důležité při posuzování výsledků dosažených při pachové komparaci osob, které se vyskytují ve sledovaném případě.

Nepravý spojovací pach je založen na subjektivním zavinění. Vzniká zpravidla v případech, kdy osoba přítomná při snímání pachové stopy na místě činu je následně přítomná i při odběru pachového vzorku porovnávané osoby. V takovém případě není průkazné, zda speciálně vycvičený pes reaguje na pach porovnávané osoby, nebo osoby toho, kdo byl přítomen u obou úkonů, tedy u snímání pachové stopy i odběru pachového vzorku osoby. Takto konstatované riziko se vztahuje především k osobě toho, kdo pachovou stopu přímo snímal a přímo odebíral pachový vzorek osoby. Jeho pach se může stát součástí pachové stopy i pachového vzorku osoby primárně kontaktem, nebo sekundárně volným spadem nosičů jeho vlastního pachu.

Pachový přenos vzniká tak, že předmět, který se z důvodu své struktury může stát snímačem pachu, přenese odoranty nebo jejich nosiče (mikrostopy) na místo, kde je snímána pachová stopa (OPS), v tomto případě na místě činu. Pachovým snímačem

se mohou stát především oděvy, protože textil nosiče pachu, tedy jeho mikročástice, zadržuje na svém povrchu. Pachovým snímačem mohou být i odoranty (shluky pachových molekul), které difúzně váží do své struktury.

Pachový přenos bývá zpravidla založen na faktu, že pachová stopa svým charakterem odpovídá směsí pachů více osob. Z dlouhodobé kriminalistické praxe mi není znám případ úmyslného pachového přenosu, protože ten, kdo úmyslně přenesení pach jině osoby, zanechává v pachové stopě zákonitě rovněž svůj individuální pach. Teoreticky ovšem nelze úmyslné přenesení pachu zcela vyloučit.

Z uvedeného důvodu proto nelze neznámou osobu jako přenašeče pachovou komparací vyloučit jinak, než jinými důkazy zajištěných k předmětné události.

Pachový přenos konkrétní osoby je vyloučen tím, že její pach není v pachové stopě při komparaci identifikován. Teoreticky může být přenašečem pachu i osoba, jejíž pach nebyl k dispozici k provedení pachové komparace.

Naopak neúmyslné přenesení pachu je v kriminalistické praxi běžným jevem. Neúmyslným přenašečem pachu jině osoby však nemůže být kdokoliv. Osoba, která přenesení pach jině osoby, zákonitě musela být v předchozím kontaktu s osobou, jejíž pach přenáší, případně s jejími věcmi, nebo tyto věci používala v době vytvoření pachové stopy (jde především o spolupachatele trestné činnosti, osoby žijící ve společné domácnosti, osoby společně sportující, osoby ve společném zařízení apod.). Proto je vyloučeno, aby v pachové stopě nebyl identifikován individuální pach přenašeče, který bývá zákonitě vydatnější než přenesený pach. To, zda je konkrétní osoba přenašečem pachu jině osoby lze pachovou komparací vyloučit, nikoliv však potvrdit, neboť

Z dlouhodobé kriminalistické praxe mi **není znám případ úmyslného pachového přenosu**, protože ten, kdo úmyslně přenesení pach jině osoby, zanechává v pachové stopě zákonitě rovněž i svůj individuální pach. Teoreticky ovšem úmyslné přenesení pachu nelze zcela vyloučit.

Jev pachového přenosu však sám o sobě nečiní kriminalistickou olfaktoriku nevěrohodnou. Záleží vždy na charakteru celého souboru důkazů ve vztahu k pachovým stopám.

Proto je vyloučeno, aby v pachové stopě nebyl identifikován individuální pach přenašeče, který je zákonitě vydatnější než samotný přenesený pach. To, zda je konkrétní osoba přenašečem pachu jině osoby, lze pachovou komparací vyloučit, nikoliv však potvrdit, neboť s místem snímání pachové stopy mohly ve skutečnosti přijít do styku

obě osoby. Pokud je individuální pachová shoda při komparaci zjištěna, samo o sobě to znamená, že pachová stopa zůstala po celou dobu zachována. Otázka, proč se zde pachová stopa konkrétní osoby nachází, by měla význam pouze v případě, že by její výskyt, případně přetrvání, bylo na základě věrohodných důkazů, nebo zjištěných fyzikálních parametrů, zcela vyloučeno.

To by vedlo k podezření, že nebyly dodrženy závazné standardy uvedené ve služebním předpise policie (tedy došlo by k selhání lidského činitele) a nebo došlo k přenosu pachové stopy.

Vzájemný přenos pachu mezi otisky pachových stop lze zcela vyloučit v případě, že se jedná o tzv. imobilní předměty. U mobilních předmětů by muselo dojít k jejich vzájemnému kontaktu v důsledku nedodržení závazných standardů při jejich snímání a prováděném transportu či uchovávání pachové stopy a nebo by muselo dojít k přenesení předmětu nesoucí pachovou stopu prověřované osoby na inkriminované místo, kde se osoba, o jejíchž pach se jedná, předtím prokazatelně nezdržovala.

Závěr:

Pokud jde o správnost postupu policejního orgánu při odebrání a identifikaci pachových stop zajištěných na místě jednotlivých činů, tak konstatuji, že tuto činnost prováděli policisté v tomto případě na základě tehdy platného Pokynu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9, ze dne 1. července 2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie, část 4, Zásady k zabezpečení jednotného postupu Policie ČR při využívání metody pachové identifikace. Tento Pokyn byl novelizován PŘ ŘSPP č. 13/2009, PŘ ŘSPP č. 22/2010, PŘ ŘSPP č. 3/2011, PŘ ŘSPP č. 24/2013 a PŘ ŘSPP č. 37/2013.

Po studiu znaleckého posudku doc. JUDr. Martina Kloubka, Ph.D. připomínám jeho výrok co by znalce s tím, že „...z obsahu doručených částí trestního spisu lze konstatovat, že při snímání OPS, odběru PVO a vlastní pachové komparace MPI, byly dodrženy všechny závazné standardy uvedené v Pokynu ředitele služby pořádkové policie č. 9/2009..“. Samotné postupy při snímání pachových stop jsou uvedeny v § 48, kterou přikládám - viz informace pod čarou.¹

1

Čl. 48

Postup při snímání pachových stop

(1) Se sterilním pachovým snímačem se manipuluje vždy pouze pomocí sterilních nástrojů. Jestliže při manipulaci dojde ke kontaminaci pachového snímače, nástroje a obalu nesmí být použity ke snímání pachové stopy. Dojde-li ke kontaminaci otisku pachové stopy, nelze ji použít, o čemž kriminalistický technik nebo psovod – specialista vyhotoví písemný záznam.

(2) Kriminalistický technik nebo psovod – specialista vyjme pachový snímač z obalu sterilním nástrojem, přiloží ho na pachovou stopu a obal ihned uzavře. Pachový snímač překryje vnitřní stranou hliníkové fólie větší než je rozměr pachového snímače a zatíží, případně převáže

Ze studia dostupné dokumentace mi tedy nezbyvá konstatovat, než se z výrokem znalce ve zpracovaném znaleckém posudku ztotožnit a to zejména proto, že nelze komparaci pachových vzorků zopakovat, neboť dle téhož předpisu musely být pachové stopy vyřazeny z evidence do dvou let od jejich zajištění, pokud příslušný orgán činný v trestním řízení nepožádal o prodloužení lhůty pro jejich uložení (viz citace čl. 56 téhož předpisu uvedeny pod čarou)². Informaci o tom, že bylo uložení pachových stop dotčeného případu prodlouženo, jsem však v předložené spisové dokumentaci nenalezl, tudíž se lze důvodně domnívat, že nejsou k dnešnímu dni dochovány.

O způsobu jak mohlo dojít k situaci, že ve vozidle BMW 530D, VIN WBANC71070B154789, kterým dle odsuzujícího rozsudku KS v Brně měla být unesena poškozená Zuzana Vybíralová, byly zajištěny otisky pachových stop (OPS), které porovnány s pachovým vzorkem osob Zuzany Vybíralové a Tomáše Ovčáčka mi jako znalci nepřísluší spekulovat.

Z povahy věci však mohu konstatovat, že mohlo dojít k zanesení pachových stop způsoby, které jsem uvedl shora, byť tyto nesrovnalosti v předložené dokumentaci nebyly znalcem identifikovány.

Požadavek OČTŘ na vysvětlení zajištěných pachových stop v jiném vozidle, tedy nelze ověřit jinak, než opatřením jiných důkazů.

nebo přelepí lepicí páskou. Po uplynutí doby potřebné ke snímání hliníkovou fólii sejme a pachový snímač se sterilním nástrojem vloží zpět do obalu, který ihned uzavře.

(3) Kriminalistický technik nebo psovod – specialista pachovou konzervu s otiskem pachové stopy ihned řádně opatří vyplněným štítkem modré barvy a číslem pachové stopy. Poté pachovou konzervu vloží do bezpečnostního sáčku. Po uzavření bezpečnostního sáčku запиše jeho číslo do protokolu o odběru otisků pachových stop².

(4) Minimální doba potřebná k sejmutí pachové stopy je 30 minut, pokud je pachová stopa snímána krátce po spáchání trestného činu z objektů, s nimiž měl pachatel dlouhodobý kontakt. V případech, kdy od spáchání trestného činu uplynula delší doba (hodiny, dny) nebo se na místě činu vyskytly rušivé vlivy, je nutno dobu snímání pachové stopy prodloužit na několik hodin, případně dnů.

(5) Při snímání pachové stopy z menších objektů se na vnitřní stranu hliníkové fólie sterilním nástrojem rozprostře pachový snímač, do kterého se sterilním nástrojem vloží předmět, ze kterého má být sejmuta pachová stopa. Pachový snímač se s předmětem zabalí do hliníkové fólie. Po uplynutí doby potřebné k sejmutí pachové stopy se předmět sterilním nástrojem vyjme a pachový snímač se sterilním nástrojem vloží do obalu, který se ihned uzavře. Jestliže se jedná o malý předmět, který můžeme vložit do pachové konzervy, vloží jej technik nebo psovod-specialista sterilním nástrojem do obalu s pachovým snímačem pachovou konzervu uzavře. Po uplynutí doby potřebné pro snímání pachovou konzervu otevře a předmět sterilním nástrojem vyjme a konzervu opět uzavře.

(6) Otisky pachových stop v pachové konzervě se převážejí výhradně v přepravním obalu, jímž je bezpečnostní sáček, který pachovou konzervu zabezpečuje proti poškození, kontaminaci a neoprávněné manipulaci. Přepravní obal musí být řádně označen, aby nebylo možno jeho obsah zaměnit a je vždy doprovázen řádně vyplněnou dokumentací².

(7) Doručení otisků pachových stop spolu s protokolem o odběru OPS na příslušné odborné pracoviště MPI zajistí kriminalistický technik, který zajistil OPS, do 15 pracovních dnů; bez řádně vyplněného protokolu psovod – specialista odborného pracoviště pachové stopy nepřevzme.

2

Čl. 56

Vyřazování pachových konzerv

(1) Pachové konzervy otisků pachových stop a pachových stop osob se vyřazují nejdříve po dvou letech od jejich odebrání resp. zajištění. Tato lhůta může být prodloužena na základě žádosti příslušného orgánu činného v trestním řízení o další dva roky. Pachové konzervy se vyřadí fyzicky.

(2) Při fyzickém vyřazení pachové konzervy lze pro další přípravu nové pachové konzervy použít pouze standardizovanou skleněnou nádobu (víčko a aratex se opakovaně nepoužívají a jsou fyzicky zrušeny).

(3) V případě poškození, ztráty nebo odcizení pachové konzervy musí být vždy nepsaně sepsán úřední záznam, jehož originál bude přiložen k protokolu o odběru pachové konzervy a protokolu o provedení pachové identifikace.

(4) Vyřazování protokolů k otiskům pachových stop a o odběru pachových vzorků osob provést po pěti letech.

OTÁZKA Č. 2.

ZDA Z POHLEDU ZNALCE MOHLY BÝT OPS ZAJIŠTĚNÉ V PŘEDMĚTNÉM VOZIDLE BMW 530D ZACHOVÁNY I PO PŘÍPADNÉM ČIŠTĚNÍ INTERIÉRU VOZIDLA POMOCÍ DETERGENTŮ?

ODPOVĚĎ Č. 2.

Časové uchování pachové stopy na věci, odkud byla získána, je z hlediska trestního řízení podmíněna celou řadou faktorů a nelze na tuto otázku dát úplně jednoznačnou odpověď. V kriminalistické praxi bylo potvrzeno, že pachová stopa může zůstat zachována, pro její budoucí pachovou identifikaci, od několika vteřin až do několika let. O tom, zda tomu tak je či ne, záleží na mnoha okolnostech. Například jakým způsobem pachová stopa vznikla (zda jako primární, nebo sekundární), jak dlouho a v jak intenzivním kontaktu byla osoba s místem snímání otisku pachové stopy, v jakém psychickém stavu byla osoba (zvýšené pocení v důsledku psychické tenze), zda byla pachová stopa vytvořena v uzavřeném interiéru nebo naopak v exteriéru. To vše má vliv na její kvalitu a její budoucí upotřebitelnost.

Fyzikální faktory působící na kvalitu a intenzitu pachové stopy

Teplota a tlak, vlhkost vzduchu, proudění vzduchu, působení slunečního světla, mráz, silný déšť, vítr včetně kolísání těchto fyzikálních jevů, přímý teplý zdroj, nosič pachové stopy ponořené do stojaté, tekoucí nebo proudící vody, nebo byly stopy omývány proudem vody a mnoho dalších okolností zde nevyjmenovaných, mají významný vliv na setrvání pachové stopy na místě činu.

Dalšími okolnostmi působícími na dobu zachování otisku pachové stopy je pohyb nezúčastněných osob a dopravních prostředků, případně může po delším časovém období pachová stopa odvětrat v místě do atmosféry, nebo může být degradována působením chemických látek způsobující destrukci pachu. K destrukci pachové stopy v interiéru může dojít také působením roztočů.

Vždy tedy záleží na konkrétních okolnostech existujících v době vytvoření pachové stopy, které v zásadě nelze dodatečně zjistit s potřebnou přesností.

Překrývání pachové stopy

Komparace pachových vzorků se realizuje v policejním sboru už od roku 1977 a překrytí pachové stopy považují z hlediska trestního řízení za nepodstatné a to z následujících důvodů. Z fyzikálního hlediska se pachové stopy nepřekrývají a nezakryjí původní pachovou stopu. Samotný pach (odorant) tzv. sublimuje nebo se od-

OTÁZKA Č. 2.

ZDA Z POHLEDU ZNALCE MOHLY BÝT OPS ZAJIŠTĚNÉ V PŘEDMĚTNÉM VOZIDLE BMW 530D ZACHOVÁNY I PO PŘÍPADNÉM ČIŠTĚNÍ INTERIÉRU VOZIDLA POMOCÍ DETERGENTŮ?

ODPOVĚĎ Č. 2.

Časové uchování pachové stopy na věci, odkud byla získána, je z hlediska trestního řízení podmíněna celou řadou faktorů a nelze na tuto otázku dát úplně jednoznačnou odpověď. V kriminalistické praxi bylo potvrzeno, že pachová stopa může zůstat zachována, pro její budoucí pachovou identifikaci, od několika vteřin až do několika let. O tom, zda tomu tak je či ne, záleží na mnoha okolnostech. Například jakým způsobem pachová stopa vznikla (zda jako primární, nebo sekundární), jak dlouho a v jak intenzivním kontaktu byla osoba s místem snímání otisku pachové stopy, v jakém psychickém stavu byla osoba (zvýšené pocení v důsledku psychické tenze), zda byla pachová stopa vytvořena v uzavřeném interiéru nebo naopak v exteriéru. To vše má vliv na její kvalitu a její budoucí upotřebitelnost.

Fyzikální faktory působící na kvalitu a intenzitu pachové stopy

Teplota a tlak, vlhkost vzduchu, proudění vzduchu, působení slunečního světla, mráz, silný déšť, vítr včetně kolísání těchto fyzikálních jevů, přímý teplý zdroj, nosič pachové stopy ponořené do stojaté, tekoucí nebo proudící vody, nebo byly stopy omývány proudem vody a mnoho dalších okolností zde nevyjmenovaných, mají významný vliv na setrvání pachové stopy na místě činu.

Dalšími okolnostmi působícími na dobu zachování otisku pachové stopy je pohyb nezúčastněných osob a dopravních prostředků, případně může po delším časovém období pachová stopa odvětrat v místě do atmosféry, nebo může být degradována působením chemických látek způsobující destrukci pachu. K destrukci pachové stopy v interiéru může dojít také působením roztočů.

Vždy tedy záleží na konkrétních okolnostech existujících v době vytvoření pachové stopy, které v zásadě nelze dodatečně zjistit s potřebnou přesností.

Překrývání pachové stopy

Komparace pachových vzorků se realizuje v policejním sboru už od roku 1977 a překrytí pachové stopy považují z hlediska trestního řízení za nepodstatné a to z následujících důvodů. Z fyzikálního hlediska se pachové stopy nepřekrývají a nezakryjí původní pachovou stopu. Samotný pach (odorant) tzv. sublimuje nebo se od-

paňuje z jednotlivých mikroskop, takže pokud chceme zjistit individuální pach všech osob v pachové stopě, musí být provedeno porovnávání všech pachových vzorků a to postupným způsobem (tedy jednotlivě) tzv. pachovou komparací.

Kontaminace pachové stopy

Za kontaminaci pachové stopy můžeme považovat každé obohacení pachu o jiný pach, přičemž nedochází ke smíchání pachů a pachů jiného charakteru, ale dochází k tzv. vrstvení. Proto metodou pachové komparace je možné i tuto pachovou stopu úspěšně porovnat s jejím původcem.

Zachování pachové stopy

Pokud tedy byly zachovány všechny podmínky pro zajištění OPS na místě činu a zajištěný otisk pachové stopy nebyl znehodnocen shora uvedenými fyzikálními faktory, nastaly zde podmínky k jejímu uchování pro následnou komparaci služebním psem. O tom, že tomu tak opravdu je či ne, svědčí protokol o ohledání místa činu a o odebrání otisku pachové stopy, kde jsou tyto informace vždy uvedeny.

V krajním případě nemusí porovnávaná osoba identifikovatelnou pachovou stopu na místě svého výskytu zanechat vůbec. Především se jedná o případy extrémně krátkého chráněného kontaktu, nebo půjde o osoby tzv. "nevyučovatele", tedy osoby, která z důvodu své zvláštní fyziologické charakteristiky, zanechávají při kontaktu s okolím (z hlediska kriminalistické identifikace), podprahové množství nosičů odorantů schopných vyvolat čichovou percepci, tedy malé množství odorantů, zaručující pachové vnímání speciálně vycvičeného psa, které zajistí odpovídající čichový vjem.

Individuální pach všech osob, jejichž pach se nachází v otisku pachové stopy (OPS), může být speciálně vycvičeným psem označen postupně. Tímto způsobem je možno pachový přenos způsobený konkrétní osobou vyloučit (její pach se nenachází v OPS). Nelze však vyloučit možnost, že pachovou stopu primárně nebo sekundárně na místě snímání OPS zanechaly všechny identifikované osoby, o kterých v rámci případu víme.

Závěr:

Samotné použití detergentních látek použitých k čištění s určitostí neznamená zachování nebo zánik pachové stopy, protože v dokumentaci nejsou uvedeny důležité informace pro celkové posouzení této problematiky a to: jaké detergentní látky byly použity, jak dlouho, jaký mají vliv na degradaci pachové stopy v jednotlivých částech čalounění apod. Z tohoto důvodu lze konstatovat, že

za příhodných podmínek, např. při krátkodobému čištění čalounění, zejména v jeho záhybech, mohly pachové stopy ve vozidle zůstat zachovány.

OTÁZKA Č. 3.

ZDA Z POHLEDU KRIMINALISTICKÉ ODOROLOGIE BYLY OPS Z BMW 530D ZAJIŠTĚNY DLE PLATNÝCH METODICKÝCH POSTUPŮ, SPRÁVNÝM A ZÁKONNÝM ZPŮSOBEM?

ODPOVĚĎ Č. 3.

Otázka již byla zodpovězena ve znaleckém posudku doc. JUDr. Martina Kloubka, Ph.D., který je součástí vyšetřovacího spisu a toto konstatování jsem již uvedl i já v zodpovězené otázce č. 1.

Závěr:

V tomto konkrétním případě nebyly v dotčených protokolech nalezeny žádné vady, které by otisky pachové stopy znehodnotily, přičemž mohu konstatovat, že dle Pokynu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9. ze dne 1. července 2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie, část 4, Zásady k zabezpečení jednotného postupu Policie ČR při využívání metody pachové identifikace, nedošlo k porušení závazných standardů.

OTÁZKA Č. 4.

UVEĎTE DALŠÍ SKUTEČNOSTI DŮLEŽITÉ PRO TRESTNÍ ŘÍZENÍ VZHLEDEM K PROVĚŘOVANÉ VĚCI.

ODPOVĚĎ Č. 4.

Žádné takové nejsou.

5.

ZNALECKÁ DOLOŽKA

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14.8. 2013, č.j. Spr 2343/2013 pro základní obor kriminalistika, odvětví kriminalistika se specializací odorologie zapsaný v seznamu znalců a tlumočníků vedeném Krajským soudem v Ústím nad Labem.

Znalecký úkon je zapsán pod č. 007/2019 znaleckého deníku. Znalečné bude vyúčtování samostatně.

otisk znalecké pečeti

Ing. Bc. Jiří Rulc, Ph.D.
znalec v oboru kriminalistika
se specializací kriminalistická odorologie